

Tristeses d'una dona de províncies

LA BUTXACA

DAMIÀ ALOU

La primera frase d'aquesta novel·la és tota una declaració de principis naturalista: "Jeanne, després de fer les

maletes, s'acostà a la finestra, però la pluja no cessava". Aquest però reflecteix la incrustació impotent del personatge naturalista en el seu medi i alhora el destí de la Jeanne, naufraga davant dels fets que formaran aquesta *Una vida* de la qual ella serà protagonista.

El naturalisme –que va tenir de messies Émile Zola i apòstols de tanta volada com Gustave Flaubert i el mateix Maupassant, a França, i Clarín i Emilia Pardo Bazán en castellà i Narcís Oller en català, a Espanya– pretenia una arriscada aproxi-

mació científica a la literatura. Pels naturalistes, l'escriptor realista clàssic només prenia una instantània del que hom acceptava com a realitat, mentre que l'escriptor naturalista volia penetrar sota l'escorça de la realitat i mostrar la lluita de l'home amb l'entorn físic i sociològic que l'envoltava.

Una vida va ser la primera novel·la de Guy de Maupassant, i, publicada el 1883, vint-i-tres anys després de *Madame Bovary*, mostra una poderosa influència d'aquesta, i també una aproximació al naturalisme tan poc entusiasta com la de Flaubert, de qui sabem que volia començar la seva carrera amb *Les temptacions de sant Antoni* però que el seu cercle íntim el va convèncer que potser no era una bona idea. Si Flaubert aprofità l'avinentesa per

iniciar la seva implacable anàlisi de l'estupidesa humana, Maupassant va agafar la plantilla de *Bovary* com a marc per al seu debut en la ficció llarga, i en va vendre 25.000 exemplars en menys d'un any. S'ha de dir que Jeanne Le Perthuis provoca en el lector més simpaties que Emma Bovary, probablement perquè és més una víctima de les circumstàncies que qualcú que va cavant la seva pròpia fossa. És esplèndid el principi de la narració –des dels primers anys fins que coneix el Julien, el que serà el seu marit, que culmina en la nit de nocces– que suposarà per a la Jeanne la revelació que l'amor romàntic té un revers carnal i groller, del qual Maupassant no es talvia detalls: "Però de sobte un dolor agut l'esquinçà; i es posà a gemegar, retorcent-se entre els seus braços, mentre ell la posseïa violentament". A partir d'aquí, la vida de la Jeanne no serà més que un seguit de les desgràcies que, hem de pensar, acompanyaven la dona burgesa de províncies de finals del segle XIX, si hem de considerar el personatge representatiu de la seva classe. L'acceptació de les amants del seu marit, l'aparició d'un capellà brutal al poble, la mort del seu pare, la trista marxa del seu fill, formen un patró que en certa mesura fa que perdem una mica d'interès en la lectura, ja que la personalitat de la Jeanne mai sap –o potser ni ho intenta– superar la seva condició de víctima de l'entorn físic i sociològic del qual hem parlat al principi.

El millor d'aquest llibre és l'estil –que Lluís Maria Todó tradueix magníficament–, fill directe de Flaubert, tant en la seva espectacularitat descriptiva com en els seus paràgrafs llargs i complexos que de sobte es veuen tallats per un de caire conclusiu d'una sola frase, del tipus "Era el rector del poble", que tant abunden en l'autor de *L'educació sentimental*. Llegida avui en dia, *Una vida* queda més com una peça de museu amb la qual els nostres estudiants de secundària podrien aprendre a redactar que com una novel·la necessària en un mercat editorial català molt mancat de Thomas Hardys i Huysmanns, per posar només dos exemples. ♦♦

UNAVIDA
GUY DE MAUPASSANT
TRADUCCIÓ DE LLUÍS MARIA TODÓ
LABUTXACA
264 PÀG./12,95 €

ELS CLÀSSICS

Cap al món de les idees

JORDI NOPCA

Per l'hel·lenista **Jaume Olives** (1907–1987), que l'any 1952 va reprendre la traducció dels *Diàlegs* de **Plató** (427–347 aC) començada per **Joan Crexells**, el **Sòcrates** que apareix a *Fedó* és "la figura tradicional" que ha viatjat segles i segles fins a arribar als nostres dies. "Potser més encara que en el *Menó*, el *Convít* o el *Teetet* combina harmóniosament l'entusiasme i la ironia en una persona plenament humana que podem comprendre i estimar", va escriure **Olives** a l'estudi introductori. "Ple de confiança en la vida futura", el **Sòcrates** de *Fedó* "persegueix la veritat amb tenaç convicció i contagiós delit".

Al diàleg, *Fedó* i *Equècrates* rememoren les paraules de **Sòcrates** poc després d'haver ingerit una dosi mortal de cicuta a la presó d'Atenes. A partir d'unes circumstàncies més aviat dramàtiques, **Plató** ho aprofita per exposar la seva teoria sobre la immortalitat de l'ànima, a més d'explicar per primera vegada la seva teoria de les idees. "Hi ha grans esperances que el qui arribi on ara jo vaig obtenir a bastament, si mai ha d'obtenir-ho enlloc, allò que ens ha fet basquejar tant en la vida passada, talment que el viatge que tinc prescrit avui desperta en mi una bona esperança, i també a tot altre home que pensi tenir la seva intel·ligència disposta i purificada", hi llegim. **Sòcrates** està tranquil perquè l'ànima pertany al món de les idees. ♦♦

FEDÓ
PLATÓ
FUNDACIÓ BERNAT METGE
TRADUCCIÓ DE JAUME OLIVES
154 PÀG./9,95 €
(AQUEST DIUMENGE, AMBL'ARA)

L'APARADOR

JORDI NOPCA

FICCIÓ

Obre els ulls i desperta
ALBERT SALVADÓ
Meteor

Albert Salvadó afegeix una peça més al puzzle de novel·les històriques que publica des de l'any 1997. A *Obre els ulls i desperta* l'autor aterra s'emporta els lectors cap al segle XVII. En la creació de la Comunitat Científica Universal té un paper especial l'astrònom Galileo Galilei. L'autor diu de la seva novel·la que està "plena de misteri", que té "un toc filosòfic que farà pensar més d'un, que amaga una història romàntica i obre una porta al futur".

Límits de la...
IAN BURUMA
Trad. Auke Oosterhoff
Arcàdia

NO-FICCIÓ

Assagista nascut a l'Haia l'any 1951, **Ian Buruma** es pregunta pel concepte de llibertat en el seu últim llibre. Els valors que justifiquen la defensa de la llibertat són universals? Podria esdevenir una forma d'absolutisme, la llibertat? Com pot ser que la llibertat d'expressió –dret humà i requisit democràtic– pugui arribar a ser el detonant d'una intervenció militar? **Buruma** exposa els seus dubtes i arguments amb claredat i molta perspicàcia.

L'enunciat
JOSEP-RAMON BACH
La Breu Edicions

POESIA

Josep-Ramon Bach ha esperat 23 llibres per donar a conèixer la seva poètica. *L'enunciat* és un llibre deliciós format per 666 poemes aforístics en què la seva aproximació lluminosa a la literatura exsuda entusiasme per tots els porus. Un petit tast: "Un vell poema es va acomiadar del món tot cantant *La Traviata*"; "Les busques del rellotge poètic cerquen el temps de viure i el desig de perdrar"; "Aquest poema viu un idil·li apassionat amb una avioneta".